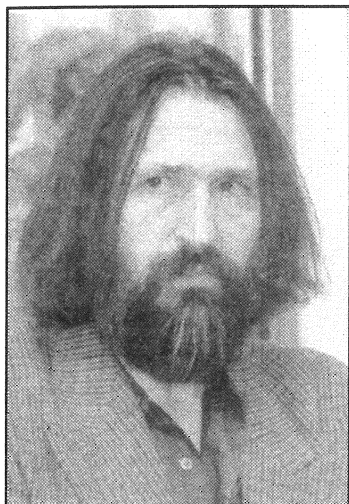

ЙОВАН ЗИВЛАК (1946) е един от най-значимите съвременни сръбски поети. Неговата поезия се ражда от метафизичното познание, но същевременно е отпредила поглед към смисъла на настоящето. В центъра на тази поезия стои философската основа, отражение на модерния субект и интелектуалец, неуловима рефлексия на нещата от живота. Езикът на Зивлак е духовно и художествено суверенен в своята метафизична проблематика, ясно изразен, въпреки че е накъсан от паузи, които разделят на части значението на една загубена завинаги цялост. В тези многозначни, често тъмни и мрачни картини и отражения на Зивлак се появява модерният парадоксален и загадъчен свят, в който отделният човек и културата с усилия търсят своите опорни точки, и своя смисъл. Поезията на Зивлак не е нито лека, нито проста, но ни дава усещане за един особен вид познание за тежестта на истината и света, пред които се изправяме очи в очи с нашето общочовешко приключение.

Автор е на стихосбирките Вечерно училище (Večernja škola, 1974), Триножник (Trinožac, 1979), Чекрък (Čekrk, 1983), Напев (Napev, 1989), Зимни известия (Zimski izveštaj, 1989), Остров (Ostrvo, 2001) и др.

Превеждан е на френски, италиански, румънски, английски, немски, японски, китайски. Носител е на редица престижни литературни награди.

ТЕРЕТ

Носити орман или покућство
 Или хрпе књиге или цак пун жита
 Уз таванске степенице или поред
 гелендера
 до лифта теплити намирнице
 До одморишта
 са затегнутим мишицама
 Носити огледало у коме се не огледаш
 Оно што се одражава
 Помешане слике детињства и зрелости
 Спајају се у чиновима истим
 Подижеш и спушташ
 Доносиш и односиш
 Природна вода
 Вештачка влакна
 Кесе са сјајевима нагона
 Жеђ изгужвана као дисање
 Жеља која те узноси
 и стид који те погружава
 Ситан новац
 Време освојено и време изгубљено
 Осврћеш се за теретом
 Као плачљивац који плаче
 Као подсмевач који се подсмева
 Све произлази из свега
 Плод из клице
 Нечистоћа из чистоће
 Лав из лавље јазбине
 Хијена из хијенског брлога
 И све носи терет
 који се увећава и збраја
 Као небеска кула
 као стог у пољу који се не распада.

ТОВАР

Да качваш гардероб или покљшнина
 Или куп книги или чувал с жито
 по таванските стълби или покрај
 парапета
 да влачиш продукти до асансьора
 До площадката на стълбицето
 със затегнати мишици
 Да носиш огледало в което не виждаш
 онова което се отразява
 Разбъркани снимки от детството и зрелоста
 се сливат в едно и също действие
 Повдигаш и спускаш
 Носиш и отнасяш
 Изворна вода
 изкуствени влакна
 торби с отблясъците на нагона
 Жажда изпомачкана като дишане
 Желание което те въздига
 и срам който те срива
 Жълти стотинки
 Време спечелено и време изгубено
 Оглеждаш се зад товара
 като ревлъо който плаче
 като присмехулник който се подиграва
 Всичко произлази от всичко
 плодът от кълна
 нечистотията от чистотата
 лъвът от лъвското леговище
 хиената от хиенската бърлога
 и всичко носи бреме
 който се уголемява и въззема
 като небесна кула
 като купен в полето който не се разпилява.

СИЛАЗАК

док сам корачао сеновитим стазама
и посматрао како се пресијавају гушчији вратови
и копца како се обрушава и врапца у вितिцама перја
и пољског миша у хитњи и зебу на свинутом ластару
схватио сам да се и моје бледо лице одражава у зачуђеним очима
које су узмицале из светла у сенке из сувоће у влажност
да је време посуда и да сам ја дечак који види све
и да сам опажен од свега
и да се све сабира у једној тачки која ме држи на ногама
и покреће бичеве светлости и посвећују хиљадуструке руке
које моле и поричу
схватио сам да нисам сам и да сам покривен са хиљаде велова
и да нећу моћи да их размрсим и избројим док год се
ослањам на очи које ме воде кроз гајеве
преко топлих плитица и кроз ћутљиву траву која ме греје
знао сам да сам благосљовен и да је мој језик позајмљен
да сам га скупљао из уста која су ме надзирала
и која су ме посипала зачинима да будем светао јунац
кога спремају да његовим месом учврсте своје удове
и да свој језик учине гипким као што ловац чини свој њух
спремним да нађе плен међу милијардама ствари
и препозна свој разлог као непорецив међу замршеним именима
као со која се захвата да се баци преко врелине у сјајеве ждрела
да се зна да морам бити безброј пута рођен
и да се из уста увек наново спуштам у окриље сенке
која препознаје своје тело
овде улогу времена у које сам сишао да спознам
да нисам онај који јесам
и да то што видим
не види онај који ће бити
и да ме његова кожа чека у устима оног
који ће ме прождерати

СЛИЗАНЕ

докато крачех по сенчестите пътеки
и наблюдавах как проблясват гъшите шии
и как соколът се стрелка и врабеца в къдрици пера
и забързаната полска мишка и чинката на превития ластар
разбрах че и моето бледо лице се оглежда в удивени очи
които се отдръпват от светлината към сенките от сушата към влагата
че времето е прибор и че аз съм момчето което вижда всичко
и че съм под зоркия поглед на всички
и че всичко се среща в една точка която ме държи на крака
и задвижва камшиците на светлината и просветват хилядолики ръце
които молят и проклинат
разбрах че не съм сам и че съм загърнат с хиляди воали
и че не ще мога да ги разплета и преброя докато се
осланям на очите които ме водят през дъбрави
през топли плитчини и през смълчаната трева която ме сгрива
знаех че съм благословен и че езикът ми е даден назаем
че съм го събирал от устата които ме надзираваха
и които ме посипаха с подправки за да бъде светлият юнец
когото подготвят така че чрез месото му да подсилят крайниците си
и да направят езика си гъвкав както ловецът учи своя нюх
да е готов да намери плячката си сред милиарди неща
и да разпознае своята причина като неоспорима между заплетените имена
като солта която се опитва да се хвърли чрез горещината в блясъците на гърлото
да се знае че трябва безброй пъти да бъде роден
и от устата винаги наново да се спускам към обятията на сянката
която разпознава своето тяло
тук в леговището на времето в което слязох за да разбера
че не съм онзи който съм
и че това което виждам
не се вижда от онзи който ще бъде
и че неговата кожа ме чака в устата на онзи
който ще ме погълне

СТОГ

заборавио сам на шумове крошњи
кроз које се пробијао глас сребрнасте сове
на таван у којем је ткала свој други живот
на лепет који ме је бацао преко безимених гајева
на немоћ где сам сретао своје срце како се раствара
пред даховима обећања
заборавио сам на гласове који долажаху преко лаганих
замаха ноћи који у својим окриљима
скриваше благогласни топот ситних створова
чије се очи цаклише као сутра које ће обасјати
уста која са тварима обнављају биће
заборавио сам на склиске канале по чијим је косинама
буктала трава и у чијем се трбуху непрестано
преображавала сврха у закон
а закон у меру коју мој поглед није могао да умножи
био сам у самом сабирању које се надвијало нада мном
као летач за којег нисам могао знати да ли ме вреба или ме
посвећује
био сам у анђеоској труби у којој је ваздух био миран
али сам осећао уста која ће позвати плућа да се покрену
тад нисам знао да се ватра разгорева у близини
и да је њен сјај само одблесак намере која је непромењива
и да стог сена гори тек да нас умири
и да је потпиривач невин а мера бестрасна
као догађај који се мора збити
и да је свака нагодба изван памети
колико ћеш воде пролити већ је израчунато
и сваки пут кад је захватиш биће врелија
и сваки пут кад је бациш
биће ближе огњишту
то твоја рука неће развезати
као душа која чека слепог анђела
да је подучи да је делање ватра која се не стишава
и да слепило вид који далеко добацује
велике уши и брбљива уста
која пламте као седефна слама

КУПЕН

забравих за звуците в короната на дървото
сред които се открояваше гласът на сребърната сова
за тавана на който тя тъчеше своя втори живот
за пърхането на крилата което ме пренасяше над безименни горички
за немотата където срещнах сърцето си което се разпадаше
пред дъха на обещанието
забравих за гласовете които се носеха през лекия
замах на нощта и които в своите обятия
скриваха благия тропот на дребните създания
чиито очи лъщяха като утрото което ще озари
устата която чрез създанията обновява същината си
забравих за хлъзгавите канали по чиито стени
избуява трева и в чийто търбух непрестанно
се преобразява целта в закон
а законът в мярка която моят поглед не можа да умножи
участвах в скупчването което надвисваше над мен
като летец за когото не знаех дали ме дебне или ме
благодлавя
бях в ангелска тръба в която въздухът беше спокоен
но усещах устата която щеше да призове дробовете да се задвижат
тогава не знаех че наблизко се разгаря огън
и че отблясъкът му е само отражение на намерението което е неизменно
и че купенът сено гори само за да ни успокои
и че подпалвачът е невинен а наказанието безпристрастно
като събитие което трябва да се случи
и че всяко издевателство над паметта
е вече сметнато колкото и вода да изтече
и всеки път когато гребнеш от нея ще бъде по-гореща
и всеки път когато я излещ
ще бъде все по-близо до огнище
ръката ти не ще различи туй
като душа която чака слепия ангел
за да подсказе че дерзаенето е огън който не гасне
че слепотата е поглед който далече достига
големи уши и бърбиви уста
които горят като седефена слама

Превод от сръбски: Евелина Грозданова
Редактор на превода: Гергана Иванова